

Pravila za ravnanje

Sedanja vojna je vznikla iz interesnih sporov, ki so se zadnja leta pojavili med evropskimi velesilami. Ti spori se nanašajo ne samo na evropsko ozemlje, marveč predvsem na kolonialna področja, ki ležijo v drugih delih sveta. Male države za rešitev teh sporov niso pristojne. Njim gre za to, da ohranijo neokrnjeno svoje narodno ozemlje in na tem ozemlju državno samostojnost in neodvisnost svojega naroda. To vrhovno načelo jim v sedanjem svetovnem požaru narekuje politiko stroge nevtiralnosti.

Naša država je to politiko od izbruha vojne vodila ter jo vodi naprej. Vodila je to politiko z velikim uspehom. Dobila je v tem oziru priznanje vojskujočih se držav. Italijanski listi so o priliki vstopa Italije v vojno poudarili, da je naša država v sporu vesil zavzela strogo nepristransko stališče ter vodila politiko, ki je povsem v skladu s prijateljsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo. Prav tako je tudi nemško časopisje priznalo ter priznava nevtiralnostno politiko Jugoslavije s pripombo, da bo tudi Nemčija spoštovala jugoslovansko nevtiralnost.

Sovjetska Rusija, ki razvija zadnji čas vedno bolj stopnjujočo se dejavnost, je večkrat poudarila z ozirom na Balkan in Podonavje, da je njena želja, naj ostanejo balkanske in podonavske zemlje izven krvavega konflikta. V tem vprašanju so pogledi Rusije, Nemčije in Italije v medsebojnem skladu. Tako se je posrečilo podonavskim in balkanskim državam, da so doslej ostale obvarovane vojnih strahot. Upravičeno je tudi upanje, da bodo tudi v bodoče ostale izven vojne, četudi bi vojna še dalje časa trajala, kakor so nekateri mislili in pričakovali.

Politika nevtiralnosti se mora delati ne samo od zgoraj, od strani vlade in državnih oblasti, marveč tudi od spodaj, od strani ljudstva. Pravilno zadržanje ljudstva, vseh posameznikov in slojev, je eno jamstvo več, da se nam bo posrečilo ohraniti nevtiralnost ter obvarovati državo pred največjo nesrečo, ki jo v sedanjem času pomeni vojna. Ljudstvu se mora dati pričevanje, da uvideva resnost mednarodnega položaja in njegovih nevarnih zapletljivost ter da složno in krepko podpira vlado v njenem vztrajnem stremljenju in velikem prizadevanju, da vodi ladjo naše države v pravo strogo nepristranost.

Dobro voljo ljudstva morajo v tem oziru podpirati neka določena pravila za ravnanje. Tembolj so taka pravila potrebna, ker so gotove stvari, ki lahko nekoliko zmedejo to ali

drugo ne dovolj poučeno glavo. S krvavo vojno drvi vzporedno po svetu živčna vojna. Njeno glavno orožje ni tank, top in letalo, marveč radio in človeški jezik. Že v zadnji številki smo čitatelje opozorili na ta glavna činitelja živčne vojne. Iz daljave prinaša radio po zračnih valovih strankarsko pobarvanje, neresnične, razburjljive in hujskajoče vesti, iz bližine pa opravljajo ta posel zračni valovi, ki jih v to svrhu zagibljejo govornilni organi ljudi.

Proti takim vestem in govoricam je treba trdno zapreti uho. Le tako je možno, da ostane človeku glava hladna in kri mirna. To bodi

glavno in splošno pravilo. V obrambo nevtiralnosti pa je državna oblast še izdala ta-le posebna navodila: »Prepovedano je: 1. Izkazati svoje stališče v korist katere koli vojskujoče se strani. 2. Izzivati nezadovoljnost in sovražstvo zoper katero koli vojskujočo se državo. 3. Nagovarjati k sovražnemu dejanju zoper katero koli vojskujočo se državo. 4. Žaliti ali pa kazati nespoštovanje do vojske kakšne tuje države. 5. Razširjati izmišljena in neresnična poročila, s katerimi bi se mogli kaliti odnosi med kako tujo in našo državo.« To so pravila, izdana v interesu varnosti ljudstva in države. Po njih se mora ravnati vsakdo.

Po Jugoslaviji

Preosnova naše vlade. Cvetkovičeva vlada je bila 20. junija preosnovana. Dosedanjšega ministra za telesno vzgojo Jevrema Tomiča, ki je bil postavljen za beogradskega župana, je zamenjal Dušan Pantič, upokojeni generalni konzul v Düsseldorfu na Nemškem. Novi minister je Srb iz moravske banovine in je stopil koj po končanih pravnih naukih v diplomatsko službo. Po prevratu so mu zaupali z najvišjega mesta zaupne službe in je bil predsednik raznih odposlanstev, ki so sklepala sporazume z drugimi državami. Po svojem političnem prepričanju je radikal. G. minister Pantič je kot konzul v Düsseldorfu rad obiskoval kolonije slovenskih rudarjev v Nemčiji in jim je nudil radevolje svojo pomoč.

Opozicija, ki jo tvorijo srbski demokratje, radikali (člani glavnega radikalnega odbora) in JNS, si še vedno ni na jasnem, kaj hoče in kaj naj zahteva. Zadnji čas so navedene stranke pritegnile k svojim posvetovanjem tudi zastopnike socialistične stranke, s čimer pa niso ničesar pridobile na jasnosti. Želja, ki vodi opozicijo v njeni akciji, je jasna, namreč priti v vlado. To je pa tudi edina jasnost, ki se odraža iz vrst opozicije. V programu pa vlada zameglenost. O notranji ureditvi naše države gospodje od opozicije še niso razodeli svojega načrta. Tudi še niso nedvoumno in iskreno pristali na narodni sporazum s Hrvati z dne 26. avgusta 1939. Brez tega pa je vsako dejansko sodelovanje s Hrvati izključeno. Tako se tudi na politiki opozicije, osobito JNS, spričuje resničnost izreka, da je nemogoče služiti dvema gospodoma. Ni mogoče biti po programu opozicionalen, hkrati

pa biti na vladi ter uživati blagodati, ki iz tega izvirajo.

Odlični madžarski gostje na obisku v Beogradu. Dne 22. junija so se pripeljali v Beograd odlični madžarski gostje pod vodstvom ministra za trgovino in promet dr. Jožefa Varge in budimpeštanskega župana Jenő Karafiata. Madžarski minister in župan sta bila sprejeta od kneza namestnika in sta se razgovarjala z našim ministrskim predsednikom Cvetkovičem in zunanjim ministrom Markovičem. Madžarski obisk je trajal štiri dni in je veljal poglobitvi odnošajev med obema državama.

Nov trgovinski sporazum s povečanimi kontingenti med našo državo in Italijo. V Rimu je bilo zaključeno 20. junija šesto zasedanje jugoslovansko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. Ob tej priliki so bila med obema državama urejena vprašanja, ki so se nanašala na medsebojne trgovinske odnose. Zlasti so bili povečani kontingenti za les, katerega izvažala Jugoslavija največ v Italijo. Povečani so tudi kontingenti za žito, jajca, živo in zaklano perutnino, za govedo, prašiče, meso, mast, slanino, za surove kože in drugo blago. Italijanski uvoz se bo povečal v Jugoslavijo zlasti pri rižu, glede strojev, žvepla in potrebščin za našo tekstilno industrijo.

Za narod delati,

moči vse moške dati koristi obči,
skrbi nakladati si domovinske,
dolžnost je sveta vsakemu možu.

Fran Levstik: Besede Slovincem.

Koralna kača. Večina Evropevcov pozna Panamo (prekop med Srednjo in Južno Ameriko) le po Panamskem prekopu in po panamskih slamljkih, ki v ostalem niti ne izvirajo iz te dežele, čeprav nosijo njeno ime. Kdor pa se malo bliže zanima za to deželo, ve, da ima poleg raznih vsakdanjosti tudi poseben »panamski strah«. To ni niti kakšen razbojniški poglavar, niti kakšen krvičeljen general, temveč je neka kača. To je izredno hitra in ujedljiva žival s strupom, ki ubije v nekoliko minutah, najpozneje pa v 20 minutah tudi najmočnejšega moža. V zadnjem času govore v Panami spet pogosteje o tej kači, ki so ji dali ime »koralna kača«, pri čemer pa je pripomniti, da si praznoverni doma-

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

25

Klavs se je obrnil proti njej in jo dolgo gledal. Okleval je. Čez čas pa je naglo stopil k pisalni mizi in je v smrtni obsodbi prečrtal ime Alekseja Andrejeva ter napisal ime Nataše Krilov. Na koncu spisa je pripisal ukaz o Aleksejevi izpustitvi ter Natašini zatvoritvi.

Nato je stopil z listom v roki k Nataši. Spet jo je pogledal. Ob pogledu na nedolžno deklico, ki mu je bila darovala srce, se je vsa notranjost uprla njegovemu činu.

»Ne! Tisočkrat ne!« je vzkliknil. »Ne sprejemem te zamenežave!«

»Moraš jo sprejeti!«

»Moram? Zakaj?«

»Ker sem jaz, in sicer samo jaz začetnica vstaje!«

»Ti?« se je začudil komisar. »Kako to?«

»V veliki sobi, ki jo ti dobro poznaš, se je Fedor boril z rdečimi delavci, ki so ga hoteli umoriti. Ko sem to videla, sem tekla na dvorišče in zavpila ljudem, ki so med odmorom počivali: „Na pomoč! Fedorja hočejo ubiti!“ in oni so začeli vstaje.«

Klavs je hladno prožil list Nataši. Brezčutno je rekel:

»Izroči to zapoved Karanzinu! Našla ga boš v hiši vaškega sovjeta.«

Nataša je brez drhtenja prevzela svojo smrtno obsodbo.

»Z Bogom, Klavs!« je mirno rekla.

Nato je odšla.

15.

V zaporu, ki je bil v hiši vaškega sovjeta, so bili zaprti Aleksej Andrejev, Fedor in Peter.

Jetniki so ravno použili večerjo, katero jim je bil prinesel Aksakov. Sveča, ki je stala na mizi, je osvetljevala tri prazne krožnike in kosček suhega kruha.

Možje so molčali. Vsak je bil zatopljen v svoje misli in se jim ni ljubilo govoriti. Čutili so dihanje smrti in ob misli nanjo jih je mrazilo. Vročični pogledi so begali po prostoru in se ustavljali na maloštevilnih predmetih, ki so bili v njem. Misli so blodile po vasi in se ustavljale pri posameznih hišah. Potem so se vrnile in se nagrmadile v dušah. Vsi trije so razmišljali o svoji preteklosti, za katero bodo kmalu dajali Bogu račun. V srcih se je vzbudila skrb, ker ni duhovnika, ki bi jim dal odvezo. A ta skrb je kmalu izginila. Vsi so zaupali v božjo dobroto. Življenje bodo žrtvovali za sveto stvar in to bo gotovo vzbudilo njegovo usmiljenost...

Dekliški dnevi na Betnavi

Slabe pol ure hoda iz Maribora na južno stran leži prostorno graščinsko poslopje Betnava, last lavantinske škofije. Grad obdajajo krog in krog njive in travniki, le pred pročeljem se razprostira obširen park, ki ima to zanimivost, da ga od vseh strani obkroža z vodo napolnjen prekop.

Ta betnavska graščina in njen park sta postala v zadnjih letih zelo znana. Morda ne toliko najširši javnosti, pač pa tisočim slovenskih deklet, ki se tu zbirajo.

Kako je prišlo do tega in kaj privablja dekleta na Betnavo? Naj to na kratko razložimo.

Sedanji lavantinski Nadpastir, škof dr. Ivan Tomažič, ki dobro pozna duhovne potrebe svoje škofije, je pred leti poslal nekaj izobraženih deklet na Holandsko, da se tam usposobijo za »katehistinje«, to se pravi, za apostolsko delovanje med dekleti. Ko so se te katehistinje vrnile v Maribor, jim je Nadpastir odprl vrata betnavske graščine ter jim z velikimi žrtvami omogočil, da so tukaj, pod njegovim vodstvom, ustvarile nekakšno ognjišče apostolata za naša slovenska dekleta.

Katehistinje prirejajo na Betnavi številne tečaje, na katerih navajajo dekleta iz vseh slojev za apostolsko življenje in delo med svetom. To se pravi, navajajo jih k življenju samozatajevanja, zvestega izpolnjevanja stanskih dolžnosti in dejavne ljubezni do bližnjega, pa tudi, da vsaka po svojih močeh pridobiva še druge za takšno življenje. Večkrat na leto se vršijo na Betnavi zaprte duhovne vaje za dekleta iz mest in dežele. Katehistinje vneto sodelujejo pri duhovni obnovi deklet v okviru Dekliških krožkov in v ta namen hodijo tudi ven na deželo. Enkrat na leto pa prirede velika skupna dekliška zborovanja na Betnavi. Ta versko-obnovitvena zborovanja imajo svoje posebno ime »Dekliški dnevi«. Obsegajo pester spored, ki jim je vsem le en cilj: navdušiti dekliška srca za lepoto in srečo življenja po božji volji in jih po možnosti usposobiti, da ponesejo tako ožarjeno sonce svoje čiste mladosti tudi v svoje domove, k svojim staršem, bratom in sestram.

Ti Dekliški dnevi so po dosedanjih izkušnjah dnevi resničnega veselja in duhovnega

Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede ter trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.

prerojenja za dekleta. Nestrpno jih radi tega pričakujejo, da se v tisočih zberejo krog svojega Nadpastirja in v njegovi navzočnosti potrdijo svojo zvestobo Bogu in domovini.

Letošnji Dekliški dnevi se vrše 29. in 30. junija. Krščanski starši, ne branite svojim hč-

ram udeležbe pri teh dnevih. V težkih časih, v katerih živimo, leži naš up na naši mladini. Slovenska dekleta bodo jutri slovenske gospodinje, slovenske matere in vzgojiteljice bodočega rodu. Z molitvijo in razumevanjem jim pomagajmo, da bodo postale zares vredne naslednice naših vernih slovenskih žena in mater. Dekleta, Bog vas sprejmi na Betnavi in blagoslovi vaše delo!

Novice iz domačih krajev

Smrtna žrtev božjasti. Na Janici pri Sv. Danijelu na Koroškem so imeli pri Pernatu pokrivača, ki je pokrival streho z lesenimi deščicami. Deščice so namakali v vodi v nabiralniku. 17 letni Lovro Drug je šel po deščice v nabiralnik, a ga ni bilo več nazaj. Ko so ga šli iskat, so ga našli mrtvega na dnu nabiralnika. Fant je bil že dalje časa božjasten in je utonil, ker ga je vrglo v vodo in ni bilo nikogar, da bi ga pravočasno rešil.

Raznašalec kruha smrtno povozil staro ženo. V Mariboru v bližini mestne oskrbnice v Strossmayerjevi ulici se je zgodila dne 19. junija prometna nesreča, koje žrtev je postala 76 letna posestnica Marija Perkičeva iz Kacijanarjeve ulice. Perkičeva se je podala na trg, da bi nakupila razna živila. Po opravi na trgu se je vračala proti domu mimo oskrbnice kar po cesti. Nenadoma ji je privozil nasproti na kolesu mlad raznašalec kruha Oskar Smigoc. Podrl je ženo na tla tako močno, da jo je obilila kri in je obležala nezavestna. Na pomoč pozvani reševalci so prepeljali povozeno v bolnišnico, kjer je pa kmalu po prevozu umrla.

Padel s češnje 6 m globoko. V Mariboru na vrtu Koroščeve ulice 39 je obiral češnje 18 letni Franc Šiblak. Nenadoma se mu je utrgala pod nogami veja in je padel 6 m globoko. Nesreča je hotela, da je priletel pri padcu naravnost na obraz, katerega si je strahovito poškodoval in povrh si je še zlomil levo roko nad komolcem. Hudo poškodovani je bil od reševalcev koj prepeljan v bolnišnico.

Nesreča pri prevozu svinj. Sredi minulega tedna so pregledali v Mariboru za Nemčijo določeni prevoz svinj in ugotovili, da je poginilo med vožnjo od vročine in žeje 30 prašičev.

Zidarski strežaj ponesrečil. V Mariboru je padel na neki stavbi 18 letni zidarski strežaj Maks Širc v globino. Pri padcu se je hudo poškodoval na glavi.

Prometna nesreča. Mehanik Jožef Steker je zapeljal ne daleč od Turnišča pri Ptujju z motornim kolesom v kup gramoza in se pre-

vrnil. Steker se je hudo poškodoval na obeh nogah. Njegova sopotnica Terezija Rošker je obležala nezavestna s hudimi notranjimi poškodbami. Poškodovanca so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Usodno trčenje avtomobila in motornega kolesa. Na Pečici nad Poljčanami sta trčila osebni avtomobil nekega mariborskega avtomehnika in motorno kolo, katerega je vodil šofer Martin Jagodič iz Kostrivnice pri Rogški Slatini, zadaj za njim pa je sedel njegov polbrat Alojzij Kit, kovaški pomočnik. Jagodiča je pognal sunek s kolesa in se je le laže poškodoval, Kita pa je vrglo na zaščitno steklo avtomobila. Dobil je tako hude notranje poškodbe, da so ga prepeljali v bolnišnico v Maribor v globoki nezvesti in je tam kaj tudi umrl.

Motociklist zakrivil nesrečo. Na cesti v Liscach pri Celju je podrl neki motociklist 59 letnega upokojenega davčnega oficijala Alojzija Tevža iz Lisc, ki si je zlomil pri padcu desno nogo. Tevža so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Dva hudo ponesrečena delavca. 27 letni delavec v železarni v Štorah, doma iz Laške vasi pri Teharjih, je padel pod voz. Kolo je šlo čez njega, mu zlomilo roko in nogo, dobil pa je tudi hude notranje poškodbe. Odali so ga v celjsko bolnišnico. — V kamnolomu gg. Mazeja in Mlakarja v Šoštanjju pri Velenju se je primerila v sredo huda nesreča, katere žrtev je postal 30 letni delavec Anton Auberšek iz St. Janža na Vinski gori pri Velenju. Auberšek je usodnega dne delal v kamnolomu, kjer se je usulo na njega kamenje, pri čemer mu je neki oster kamen odskal prste na desni roki. Ponesrečenca so takoj prepeljali v slovenjegraško bolnišnico.

Drag konj se ubil. V Laškem je podivjal 8000 din vreden konj gostilničarja Henke. Konj se je zalezel v vogel Drolčeve gostilne, si razbil glavo in poginil.

Železniškega kurjača zadela smrtna nesreča. Dne 19. junija se je zgodila v Trbovljah na premogovnem kolodvoru smrtna nesreča. V Trbovljah se je ustavil vlak v premogov-

Vrata so se odprla. Vstopili so Karanzin in dva konjenika s puškami v rokah.

Obsojenci so vstali. Prepričani so bili, da jih bodo takoj ustrelili.

Karanzin se je obrnil k Alekseju in mu ukazovaje rekel:

»Aleksej Andrejev, sledi mi, ker si prost!«

Obsojenci so se spogledali.

»Prost?!« so vsi trije zašepetali.

Prepričani so bili, da je vse skupaj zvijača. Karanzin jih bo drugega za drugim izvalil iz zapora in zunaj jih bodo postrelili ko stekle pse.

Aleksej se je obrnil h Karanzinu in mu rekel:

»Potrpi! Če že prvi moram iti, dovoli, da objamem svojega sina.«

»Nimaš prav, če misliš, da boš moral umreti!« je odvrnil Karanzin.

Aleksej se ni zmenil za njegove besede. Fedorja je objel in mu rekel:

»Sin, bodi pogumen! Tebe bodo gotovo zadnjega ustrelili!«

»Z Bogom, oče! Ne boj se zame!« je odvrnil sin s precej odločnim glasom.

»Hitro! Hitro!« je silil Karanzin.

Aleksej je še stopil k Petru in je poljubil mladenceva blede lica. Potem je stopil pred Karanzina in mirno dejal:

»Pripravljen sem!«

»Pojdi!«

Starec se je pobožno prekrižal in stopil proti vratom.

V temni sobi, kamor je prišel, je naredil nekaj korakov, potem pa se je ustavil in čakal, da ga ustrelijo s samokresom ali pobijejo s puškinimi kopiti, da bi napravili manj ropota. Medtem pa ga je nekdo prijel za roko in potegnil za seboj. To je bil Karanzin, ki mu je rekel:

»Ne boj se, rešen si smrti!«

Šel je za Karanzinom. Kmalu so se odprla zunanja vrata.

»Prost si!« je spet dejal Karanzin.

Pri tem ga je porinil na prosto in za njim zaprl vrata.

Aleksej je dvignil oči proti nebu. Na nebu so sijale zvezde, molčeči gledalci človeških žaloiger. Starec je pomišljal, ali bi šel dalje. Domišljal si je, da so proti njemu naperjene puške in kakor hitro naredi korak, bodo jeknili strelji in on se bo zadet zgrudil. Noč je bila svetla in tiha. Stal je in se oziral okrog sebe. Dasi je še tako napenjal oči, ni opazil ničesar, kar bi pričalo o kaki zvijači. Ali je torej v resnici prost? Premaknil se je in naredil dva koraka, potem spet dva. Še vedno vse tiho. Naglo jo je ubral proti domu.

Spotoma je videl ognje, ki so goreli okrog vasi. Rdeči

čini drugače niti njenege imena ne upajo izgovarjati. Pojavila se je namreč nenadno v krajih, kjer je doslej še nikoli niso videli, in vlada je pozvala vse gozdovnike in Indijance, naj se spravijo na temeljit lov na to nevarno žival. Razpisala je celo nagrade. Toda domačini ne verjamejo prav, da bo uspešno kačo na ta način obvladati.

Ded, oče in vnuk — žrtve vojne. Francoski listi poročajo o mlademu letalcu Jeanu Garnieru, ki ga je zadela nemška krogla neposredno po tem, ko je zbil eno izmed osmih nemških letal, ki so ga bila obkrožila. Oče tega letalca je bil ubit na fronti leta 1914., deda pa so Nemci ustrelili istega leta kot talca. Mlad letalec je tedaj predstavnik rodbi-